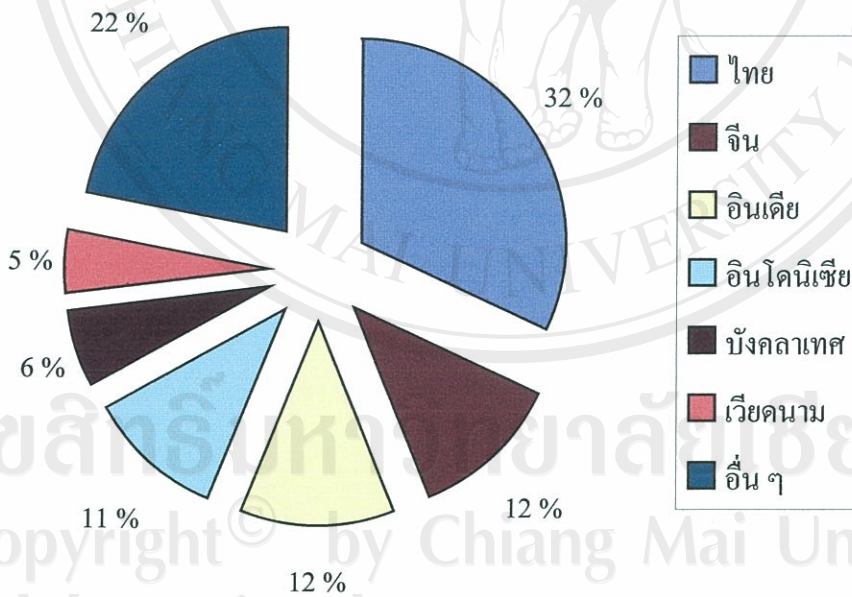

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

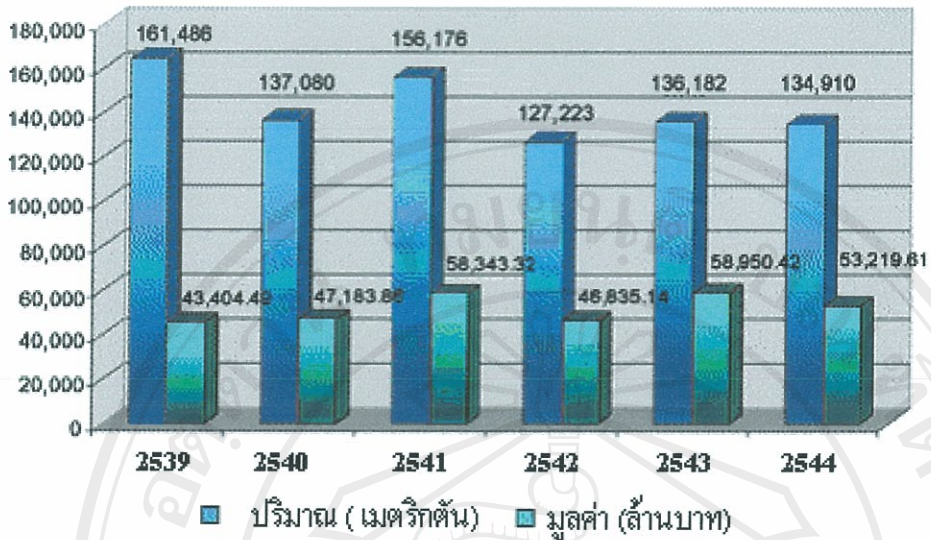
ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตกุ้งที่สำคัญอันดับหนึ่งของโลก คือประมาณร้อยละ 32 ของการผลิตกุ้งทั้งโลก รองลงมา คือประเทศจีน อินเดีย อินโดนีเซีย ตามลำดับ ดังรูป 1.1 ในส่วนของการส่งออกกุ้งหลากหลายชนิดนั้น กุ้งกุลาดำเป็นสินค้าแช่เย็นแช่แข็งที่มีความสำคัญในการส่งออกมาที่มากที่สุดถึงร้อยละ 65 ของกุ้งกุลาดำแช่เย็นแช่แข็งส่งออกของโลก ดังนั้นกุ้งกุลาดำเป็นสินค้าประมงของไทยที่มีตลาดต่างประเทศเป็นตลาดหลัก โดยมีการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ในปี พ.ศ. 2544 รวม 134,910 ตัน มีมูลค่า 53.2 พันล้านบาท โดยภาพรวมการส่งออกกุ้งมีความสำคัญมากเมื่อเทียบกับการส่งออกอาหารของไทย ดังรูป 1.2

รูป 1.1 ผลผลิตหลักทางการเกษตรของกุ้งทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2544

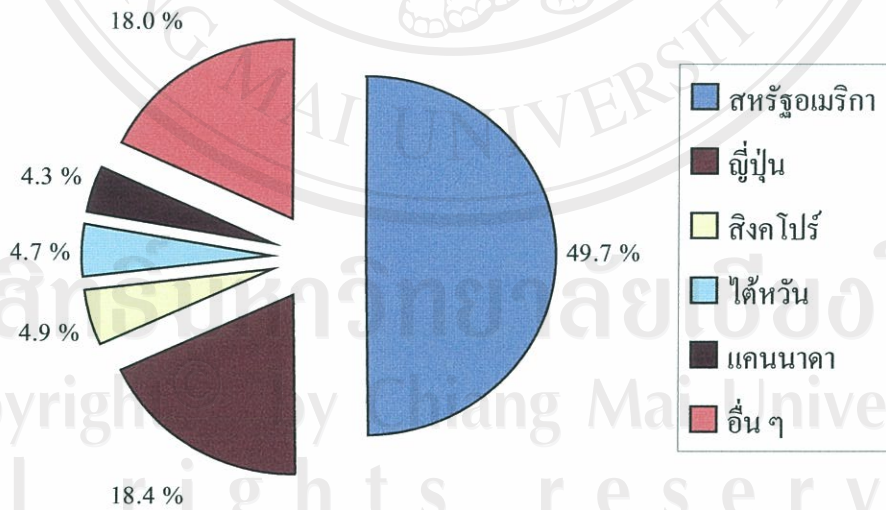
ที่มา: Globefish (2546: Online)

หมายเหตุ: ข้อมูลเฉพาะกุ้งเพาะเลี้ยง (This data is only for cultured shrimp)

รูป 1.2 การส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2539 – 2544
ที่มา: Barry (2000: Online)

ในปี พ.ศ. 2544 สหรัฐอเมริกานำเข้ากุ้งจากประเทศไทยมากที่สุดจากการส่งออกของ
ไทยทั้งหมด คือร้อยละ 49.7 ส่วนประเทศ ญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 18.4 และประเทศสิงคโปร์คิดเป็น
ร้อยละ 4.9 ของการส่งออกทั้งหมด ดังรูป 1.3

รูป 1.3 ตลาดหลักของการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย ในปี พ.ศ. 2544
ที่มา: Barry (2000: Online)

ในปัจจุบันเศรษฐกิจของโลกได้เข้าสู่ภาวะเสรีมากขึ้น ซึ่งระบบดังกล่าวราคาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ อาทิเช่น การผลิต การบริโภค และการจัดจำหน่าย ซึ่งราคาของสินค้าเกิดจากอุปสงค์ และอุปทานในตลาด ซึ่งปัจจัยในการกำหนดราคาดังกล่าวสามารถทำได้ โดยการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหรือเกิดจากกระบวนการของการประมูลราคาและเป็นราคาที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย (ครุฑฤทธิ์ สิทธิภูม, 2540) ซึ่งราคาดังกล่าวเป็นราคาดุลยภาพในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ โดยปกติราคาดุลยภาพเป็นราคาที่ไม่ได้เกิดขึ้นง่ายๆ อีกทั้งยังไม่สามารถอยู่คงที่ได้ยาวนานแต่จะมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา ตามอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์และอุปทานในตลาดเพื่อเข้าไปสู่จุดที่เป็นราคาดุลยภาพใหม่ โดยราคาที่มีเสถียรภาพทำให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพและผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจสูงสุด (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, 2521)

ระบบเศรษฐกิจในภาคเกษตร โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่มีลักษณะเฉพาะหลายประการ ราคาคือปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ และวางแผนการผลิตทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งราคาจะถูกกำหนดจากลักษณะทางชีวภาพ และราคาของสินค้าในตลาดโลกอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้ราคาของสินค้าเกษตรมีความผันผวนสูง ประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มที่จะเปิดให้มีการค้าเสรีระหว่างประเทศมากขึ้น โดยลดการกีดกันทางการค้าลงไม่ว่าจะเป็นมาตรการภาษี หรือมาตรการอุดหนุนต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังประสบกับปัญหาการค้ากึ่งระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่ทางประเทศไทยถูกสหรัฐอเมริกาฟ้องทุ่มตลาด (Anti-Dumping หรือ AD) โดยเริ่มมาจากการที่สหภาพยุโรป กีดกันกึ่งที่มีการนำเข้าจากประเทศต่างๆ ในเอเชียที่ใช้อยู่ปฏิบัติซึ่งมีสาร Chloramphenicol หลงเหลือผสมอยู่ในตัวกึ่งในปริมาณที่ตรวจพบได้เกินกว่า 0.3 ppb ส่งผลให้กึ่งถูกทางสหภาพยุโรปกีดกันไม่ให้เข้าไปสู่ตลาดสหรัฐอเมริกา ทำให้ราคาในสหรัฐตกลงเป็นอย่างมาก (ไทยสบช่องใช้เวทีเอเปกถกสหรัฐยุติปัญหาถูกฟ้องฐานทุ่มกึ่ง, 2546: 8)

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของราคาภายในประเทศ (ราคาที่เกษตรกรได้รับ) จึงมีสาเหตุเกี่ยวเนื่องกับปริมาณผลผลิต และระดับราคาของประเทศคู่แข่ง เช่น อินเดีย เอกวาดอร์ เวียดนาม จีน และอินโดนีเซีย

ปัญหาของความผันผวนของราคากุ้งกุลาดำ สะท้อนถึงปัญหาการจัดการตั้งแต่ระดับรากหญ้า คือระดับเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งกุลาดำขาดความรู้ ส่งผลทำให้ได้กุ้งกุลาดำขนาดเล็ก และทำให้ไม่ได้รับราคาในการขายที่สูง (เดือนเพ็ญ ปานตัน และศราณี มณีโชติ, 2546) ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ จะพยากรณ์ราคากุ้งกุลาดำโดยพิจารณาราคาที่เกษตรกรขายได้ โดยวิธีอาร์มา ซึ่งเป็นวิธีการพยากรณ์ราคาในระยะสั้นที่เหมาะสมและแม่นยำ เพราะราคาที่พยากรณ์ได้นั้น จะช่วยในการตัดสินใจในการวางแผนการผลิตของเกษตรกร ซึ่งการศึกษาคั้งนี้พิจารณาการเคลื่อนไหวราคาของกุ้ง

กุลาคำเพื่อนำไปสู่การพยากรณ์ราคาในอนาคตได้ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านเวลาจึงไม่ได้ทำการศึกษาราคากุ้งกุลาดำขายส่ง และราคาผู้ส่งออก ณ หน้าโรงงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสามารถในการพยากรณ์อนุกรมเวลาของราคากุ้งกุลาดำที่เกษตรกรขายได้ ของประเทศไทยด้วยแบบจำลอง ARIMA

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบการเคลื่อนไหว และสามารถพยากรณ์ราคากุ้งกุลาดำที่เกษตรกรขายได้ ของประเทศไทยด้วยแบบจำลอง ARIMA
- 2) เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และวางแผนในการทำธุรกิจเกี่ยวกับกุ้งกุลาดำของเกษตรกร และผู้ที่สนใจที่จะทำธุรกิจกุ้งกุลาดำ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาเฉพาะราคากุ้งกุลาดำที่มีการซื้อขายภายในประเทศไทย โดยการศึกษาจะใช้ข้อมูลราคาที่เกษตรกรขายได้ ของกุ้งกุลาดำ ขนาดใหญ่ 15-30 ตัว/กิโลกรัม และขนาดกลาง 31-40 ตัว/กิโลกรัม เป็นรายเดือนตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2531 ถึงกันยายน พ.ศ. 2546 รวมทั้งสิ้น 183 เดือน จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ศูนย์สารสนเทศการเกษตร